

Fortalere for genteknologi på vanskelig opgave blandt økologer

Holdningen til bioteknologi er en klar indikator for den generelle holdning til jordbrug

AF JESPER RASMUSSEN
OG PERNILLE KALTOFT

■ Tilhængere af gensplejsede afgrøder i økologisk jordbrug har på det seneste (*Økologisk Jordbrug*, 282) rettet skarp kritik mod det natursyn, som de hævder præger økologien. Det er blevet kaldt statisk, naturromantiserende og udviklingshæmmende.

Der er næppe mange, som ønsker at blive identificeret med sådan et natursyn, men alligevel mange der holder på, at gensplejsede afgrøder ikke hører hjemme i økologisk jordbrug. Gensplejsede afgrøder ses som repræsentanter for nogle andre værdier end de økologiske.

På Landbohøjskolen har vi arbejdet med en spørgeskemametode, som kan placere holdninger til jordbrug på en økologisk-konventionel skala. At en økologisk-konventionel holdningsskala giver mening, skyldes dels at økologisk og konventionelt jordbrug repræsenterer to forskellige grundholdninger, og dels at der er stor sammenhængskraft i de flestes grundholdninger.

Dette betyder, at man med ret stor sandsynlig-

hed kan forudsige en persons generelle holdninger til jordbrug, hvis man kender holdningen til nogle få centrale spørgsmål i forhold til økologisk og konventionelt jordbrug.

Det er således sjældent at finde personer med klare økologiske holdninger på nogle områder og klare konventionelle holdninger på andre. I praksis er det svært at være for bioteknologi og imod pesticider på én og samme tid.

I en ny undersøgelse blandt 140 studerende og undervisere på Landbohøjskolen, var der kun tre, som gik klart ind for bioteknologi og samtidig tog lige så klart afstand fra pesticider. I undersøgelsen var holdningen til bioteknologi en stærk indikator for den generelle holdning til jordbrug.

Dem med konventionelle grundholdninger svarede konsekvent, at indsatsen på det bioteknologiske område burde øges for at hæve og effektivisere produktionen, hvorimod dem med økologiske grundholdninger svarede, at vi i stedet bør erkende, at der er grænser for naturens ydeevne og indrettede forventninger og løsninger efter det.

For de konventionelt indstillede lå den største faglige udfordring i at udvikle avancerede teknologier, der kan overvinde naturens begrænsninger, hvorimod de økologisk indstillede så større udfordringer i at blive bedre til at efterligne naturens økosystemer og forbedre samarbejdsindsatsen med naturen på en harmonisk måde.

Lidt overraskende viste det sig, at de studerende var mere kritiske overfor bioteknologi end underviserne i forhold til deres grundholdninger, og at holdningen til bioteknologi var bedre til at forudsige de studerendes generelle holdninger end un-

derviserens.

Diskussionen om gensplejsede afgrøder i økologisk jordbrug kan ses som en kamp om begrebet økologisk jordbrug, hvor forskellige aktører forsøger at definere betydningen forskelligt.

Når fortalere for gensplejsede afgrøder taler om, at tiden er løbet fra "den gamle forståelse" af økologisk jordbrug, hvor gensplejsede afgrøder afvises, kan man som modstander af gensplejsede afgrøder måske tro, at man sidder tilbage med en forståelse, der nærmer sig udløbsdatoen.

Sådan ser det dog ikke ud til at forholde sig, hvis man definerer økologisk jordbrug ud fra den betydning, som det har hos det store flertal af dem med økologiske grundholdninger.

De synes at stå fast på, at bioteknologi ikke er vejen frem, og den unge generation med økologiske grundholdninger er mindst lige så kritisk overfor bioteknologien som den ældre.

Der er ingen tvivl om, at bioteknologidiskussionen har fat i de grundlæggende værdier i det økologiske jordbrug. Måske handler den om selve det økologiske jordbrugs eksistensberettigelse?

Om fortalere for at åbne op for gensplejsede afgrøder i økologisk jordbrug repræsenterer en ny forståelse af de økologiske værdier og principper, må fremtiden vise. Foreløbig ser det ud til, at de er kommet på en vanskelig opgave, da de økologiske grundholdninger ikke synes at være under forandring på området genteknologi.

■ Jesper Rasmussen er lektor ved Landbohøjskolen og Pernille Kaltoft er seniorforsker ved Danmarks Miljøundersøgelser

LÆSKUR, KALVEHUS, HESTEHUS m.v.

